

LAJOS PARTI NAGY

Stenski prt soproge Adorjána Csóka

Zastavijo mi vprašanje, kakšen bi bil moj zaščitni stenski prt. Bržkone iz rokopisnega papirja, iz grmade počeckanega papirja, in več bi ga bilo, manj bi ščitil steno, ki bi bila tako le bolj in bolj gola. Steni bi se pisalo še slabše kot sicer ... tako je pač, če se piše steni, a ne bom preveč modroval.

A kakšni so stenski prti drugih?

Kakšen je, na primer, stenski prt soproge Adorjána Csóka?

Nekega takšnega oblačnega dne, ko nebo pritiska k tlom, ko gre vse v maloro in imajo ljudje steklen pogled, sem želel poiskati po teh prtih znano bitje. Živela je na obronku rudarske četrti, globoko v prizemlju, od koder sega razgled do odlagališča jalove rude in nahajališča železa in kjer se pasje mrcine pod zarjavelimi elevatorji zravšajo do mesa in krvi. In celo sonce posveti tja iz tovarne ogledal, no, kdaj pa kdaj.

Visoko na vratih okrancljana tabla "Adorján Csók, odtiskovalec krojev za ročno delo, samo za zbiratelje", toda na vrata stopi ženska in jih odpre na stežaj. Zamegljena očala dvigne proti meni, še malo nad trenirko, a ko ji povem, kaj me je prineslo, manjka le za las, da me ne vrže ven. Da ona ni drugo kot ubog, izrezljan svinčnik svojega moža, Adorján Csók pa je na službeni poti. Morda je bila njena apatičnost tisto, zaradi česar me je vendarle spustila noter. Če ti je enkrat vseeno za življenje, potem je itak vseeno. Bivalna kuhinja je urejena in temna, na preprosti mizi so milimetrski papir, risalni pribor, na kredenci pa italijanska punčka, kutina in nagačena veverica. Ravno prekuhava kuhinjske krpe, od tod vonj, reče. Ponudi mi favna, in sicer tako, da z njim pokapa sladkorno kocko na jedilni žlici in mi jo ponudi. Če ne, ne, njo pa drži pri življenju samo še to, pa tisto, kar je *mus*.

Na mojo pripombo, da sem nemara prišel ob nepravem času, le zamahne z roko.

– Ali vi mislite, da ima uboga risarka krojev za ročno delo srce iz pesmi ali cvetlic? Da je v njem vedno gostija in se nudijo žlikrofi? Da zjutraj komaj vstane, pa iz njenega diha že požene čajevka? Frdaman, gospod, frdaman zagaman, reče žena osebka moje reportaže in trešči žlico poleg veverice, da zažvenketa sivi emajl in zazvončklja vitrina.

– Ampak vendar, gospa draga, če se neko poletno popoldne zatopite v težave, ki ste jih pospravili pod blazino, in stresete zlati prah iz gaja svoje duše na papir, je to vendarle radost, mir in pokoj.

To že mogoče, toda če se Adorján Csók vrne domov, bo pela šiba. On ima svoj penzum, ne more kar tako klepetati s komersizebodi, in število ur. Kar vidim, kako vse bolj naraščajo in prekipevajo besede v tem velikem, sesljavem telesu, da ji pridviguje pokrovko kot njene težke kuhinjske krpe na štedilniku. Vmes meče vase favnove sladkorčke, kot nalaga kurjač svojo lokomotivo.

Da je za tistega šarlatana dobro samo, kar je za bukseljne, bolj je amatersko, bolj je, medtem ko bi ona rada kopirala iz finih magazinov, iz Življenja in znanosti, ne da bi se hvalila, ampak celo v njeni glavi se porodijo ljubkejšje zamisli od naročil, naj kar verjamem. In da je za to potrebno srce, v tem imam prav, srce in pridnost. Pa potrpljenje. Saj ni mogoče kar tako nekaj. Ni ne, v tem temnem in perfidnem svetu, kjer so možje, prometni davek, hlačni pas, knajpanje nog in drobne hudobije toliko kot šibra v rebrih ubogega jelenčka, če stopi na jaso kot pastirski kraljevič in ponosno joka pod velikim rogovjem, in prav to je to, kar potrebuje Adorján, grdobež, res, velike rogove, tako velike, da bi viseli dol s kuhinjske mize, samo da bi bili debeli in čvrsti, in kako, vpraša on spoštljivo, kako spitati laboda, da bo imel več sala, pa nenehna tortura in klofutanje, recimo, kaj je pod tem mičnim lokom mostička, ti zoljasta krava, vrh v Tatrah? Val ni, to je enkrat ena ... ona pa radira, se cmeri naravnost na črtanec, radira in riše, in lahko vidim, da ubogi risarki krojev za ročna dela življenje res ni postlano z rožicami.

Soproga Adorjána Csóka drega z leseno žlico med kuhinjske krpe in pravi, pravi s svojimi sesljajočimi, malimi usti, da ponoči vstaja in štrama okoli, prihaja sem in zajema vodo, da ji luna greje podplate, ko je na televiziji že tema, in lahko gleda le še pse na nahajališču rude, tako ali tako ne more spati zaradi Adorjána, ki vleče dreto, kaj vse kriči v sanjah, res odvratno, enkrat ji bo tako ali tako pritisnil na njena ordinarna usta sputnikovo šubaro preprogo iz ovčje kože, da ona potem, ko se nagleda psov, najpogosteje prosto riše zagrevanje jelenčkov, saj v gozd, v živalski vrt, tako daleč od usode pač ne more, čeprav bi rada risala nalik prirodi, a kaj ko ji je to prepovedano, njej je to prepovedano, samo štramasto za bukseljne je dovoljeno, vendar lahko ona ta manjek nadoknadi z opazovanjem, ali če je po naključju potreben lovec in si ga v preveč razboleni glavi ne more več zamisliti, koga prosi, da ji pozira, nekoč je že prosila nekega meščanskega čuvaja, naj bo model za ljubeznivega mojstra lovca, radovedno oprezujočega iz grmovja vrtnic za mladenko, in ji je on, resda

v zameno za vino, poziral in se mu mož, ki se je ravno vrnil domov, smola pa taka, zaradi orožja ni upal skriviti niti lasu na glavi, samo godrnjal je, čeprav je morala potem na mastni papir prerisati obraz z njune poročne slike, nato pa ga pretisniti na lovčevega, obraz gospoda moža, ali pa bi se duhovnikova roka posušila, a gospod še tudi sedaj ne bi favna?

Zdaj prosim, zdaj mi bo že bolj prijal, in v ustih z veliko žlico za goste dregnem proti veverici, češ ali je bila tudi ta živalca kdaj model?

Ta, da bi vrag pocitral tistega, ki jo je prinesel, tudi ta, ona je že davno hotela dobiti iz Dallasa kakšno resnejšo serijo, Samantha se kopa v črnem jezeru in podobno, a je Adorján vpil, kaj bo tvoja štulasta roka za filmarje, in ravno v tem je tvoja težava, starine in ročno delo, in prosim, tu imaš veveričko, pa jo izvoli obdati z grozdem, orehi, lešniki, spodaj pa napiši: "Moj gospod mož je tako mehak, da ga je mogoče mazati kot maslo", če ne bo križ, ne bo Mojstrice ljudske umetnosti, ker ta Adorján oskrbuje s prti samo prefinjene zbiratelje, "torej, ali gospod profesor že ima Gagarina in Tereškovo, ker jaz poznam neko žensko, ki to počne še danes?", in mežika in se prilizuje, in takrat ona, soproga Adorjána Csóka, lahko nariše Gagarina med plesom čardaša kar iz glave, mama, moj gospod, mama, in ali vem, kako je risati sputnika celo zimsko popoldne, dokler ji noga ne oteče v stol, da jo je treba odžagati, ali jaz to vem?, ne vem, pa mali lakaj ob veliki Donavi in dim samo iz spominčice, no, za vzorec je tu dosti tovarniških dimnikov, to pa res.

– In če sem še radoveden, ker do kosila ima grajski dvorec mimo vrste.

– Jaz po vsem tem nič več, gospa, sem rekel na vratih, kvečjemu zakaj nisem videl v kuhinji niti enega stenskega prta?

– Ja, zato. Ker bi se vanj vsi brisali, jaz že vem, in bi se na njem poznali ostanki zelja od kolin, ptičjega mleka, juhe z jetrniciami. Tako solze kot Vegeta, tista jugoslovanska v kozarcu. Tudi brez tega je dosti gorja, raje oljni premaz na steni ali kahlice, reče soproga Adorjána Csóka in skoraj se vname skrinjica s pismi od njenega daha po vinu in slanem. Mojo steno varuje prt Favna med pastircami.

Prevedla Marjanca Mihelič

LAJOS PARTI NAGY

Rojen leta 1953 v Szekszárdu. Končal študij zgodovine na pedagoški fakulteti v Peču. Med letoma 1979 in 1986 urednik literarne revije Jelenkor iz Peča. Od leta 1986 živi v Budimpešti. Avtor več pesniških zbirk, v zadnjem času največ piše prozo, podlistke, radijske igre, romane in odrska dela. Gledališka dela, ki jih prevaja, prikazujejo z velikim uspehom v gledališčih v Budimpešti in na podeželju.